

Adéu, adéu

En la tardor d'aquest últim any en el poble passaven els tords cap al sud i mentre els tords i totes les aus migratòries travessaven el cel, els peregrins no cessaven de confluïr per tots els camins en direcció al poble del miracle, i arribat el dia anunciat, l'u de desembre, els pardals ja havien arribat als hivernadors i en la torrentera del riu de les Coves de Vinromà també s'havia concentrat mig milió de vidents esperant l'aparició de la Verge. Era un dia gris, molt fred, amb esguits de neu. Pels fangars de la Plana havien rodat les carretes carregades amb malalts i matalafs, amb creus de fusta i corones d'espines; a peu anaven els disciplinants pegant-se trallades i molts només avançaven en silenci. Sota un cel color rata tot el paisatge on jo havia cremat la meua infància estava ara sotmès a una histèria col·lectiva i els que s'havien quedat en el poble esperaven amb l'ànim suspès les notícies del gran esdeveniment anunciat per a les dotze del migdia. Algun senyal es veuria en el firmament si la Mare de Déu decidia baixar a la terra. La gent va pujar als terrats a l'hora assenyalada i mirava cap al nord de Castelló amb molt més interès que si es tractara d'un eclipsi. Als famèlics se'ls havia dit que plourien barres de pa blanc; als malalts, que serien sanats; als curiosos, que el sol començaria a ballar. Tampoc els rojos s'havien quedat sense esperança. Alguns d'ells creien que el maquis que dominava les muntanyes del Maestrat aprofitaria aquella reunió de masses per a pegar un colp de mà que fóra sonat.

Estava nevant i també els pardals que no havien fugit es veien erts en els vols de les teulades. Durant tot el matí en el fil d'aigua que discorria per l'àmplia mare del riu en les Coves de Vinromà els malalts es llavaven les pústules i al costat d'ells uns altres que pareixien sans bevien per a millorar la salut; la gent produïa un soroll d'oració o d'ansietat esperant l'hora de l'espectacle. De sobte entre la multitud un paralític pegava crits terribles, llançava lluny de si les cresses i començava a córrer. Després queia plegat. Se sentien per totes bandes les veus de "¡miracle, miracle!" i açò encara redoblava l'expectació i la histèria col·lectiva. Durant unes quantes hores la multitud va mirar al cel per veure si s'obrien els núvols amb un llamp que precediria una apoteosi. No va succeir res. Tots estaven tremolant sota les manetes. La Verge no baixava i molts van començar a desistir.

Sent ja de nit molt avançada d'aquell mateix dia, els primers peregrins van arribar en bicicleta de retorn al poble després d'haver assistit al fracàs de l'aparició. Alguns ho contaven en la plaça. S'havien cansat d'esperar. A les dotze del migdia, segons l'hora anunciada, la xiqueta Raquel estava agenollada en la gruta rodejada de beates esperant que apareguera la Mare de Déu per algun costat. Part de la demora es va consumir amb resos del rosari. Va ser inútil, tota la gent la cridava i la Verge no va voler acudir en ajuda dels mortals.

—Allí me'ls he deixat. Tots mirant al cel —deia un peregrí xopat fins els ossos.

—¿No hi ha hagut cap curació?

—Res de res. La Mare de Déu s'ha tancat en banda.

Tot el món en aquell paisatge on vaig nàixer estava mirant al cel aquella última tardor de la meua infància i durant la nit van anar arribant al poble els peregrins vençuts i banyats en les cavalleries que després anirien al camp a llaurar. Continuarien regnant la resignació i les sardines de bóta. En l'escola continuaria don Manuel tan savi i terrorífic ensenyant el dictat als xiquets i don Ramón, per descomptat, escopiria pistons de saliva a causa del nerviosisme fent volar les ales del seu guardapols. Havien passat els tords, però alguns pit-rojos s'havien quedat en el poble a hivernar. Sens dubte saltarien al voltant de les llimeres on uns altres xiquets havien parat els cepets. En el cine Rialto posarien pel·lícules d'amor i d'aventures. *Currito de la Cruz. El Alcázar no se rinde*. I sonaria la marxa de "Los Voluntarios" al finalitzar cada projecció. Els *nodos* d'estiu amb La Concha de Sant Sebastià plena de banyistes es veurien en hivern i els *nodos* d'hivern amb la cavalcada dels reis d'Orient en Madrid es veurien en estiu durant la sega. Tornaria Nadal. Els dies i les hores tèbies calmes de gener. Els tords travessarien de nou l'espai com el temps sobre les teulades, els horts, els tancats, els carrers, la font, els patis i balnearis derruïts amb pèrgoles entre la plumbagina on vaig jugar fins a l'última gota de suor i jo ja no estaria allí. Adéu. Adéu. El poble s'havia quedat arrere mirant el cel per veure si baixava la salvació. Aleshores sonava ja la cançó "Mira que eres linda", de Machín.

La Vilavella és un poble recolzat en els contraforts de la serra de l'Espadà. Aleshores era menut i blanc. Molt net. Olia a taronger i a labor d'espart. El flanquejava el tossal del castell mossegat per una pedrera amb llenços de muralles dalt. En la falda del Piló de santa Bàrbara estava l'ermita de sant Sebastià i en l'altre flanc apareixia la muntanyeta dels Cristallets, en el cim de la qual hi havia una casa que havien construït els de la penya Mújica. Des del terrat de casa es veia tot l'horitzó del mar en aquell aire tan pur de la infància tancant la campa de tarongers. Van ser uns anys molt dolços, terribles, plens de perfums i sabors que encara em sustenten. Amb ells s'ha format el nuc de la vida. Crec que la mort no consisteix sinó a anar dissolent-los a través de la memòria. Amb la màxima lentitud possible.

FI

Manuel Vicent